

Beszámoló

Pályakezdő színházrendezőként a Communitas Alkotói Ösztöndíj sokat segített nekem egyfajta anyagi nyugalom, a fenntarthatóság érzésének elérésében. Nem lehet túlhangsúlyozni ennek a jelentőségét egy olyan alkotói területen, ahol rendezőként szabadúszóként, tulajdonképpen egyéni vállalkozóként tevékenykedem, ezért rendkívül fontos, hogy valóban a munkára, pl. olyan projektek elmélyült előkészítésére tudjak koncentrálni, amelyeknek megvalósulása (és ezzel a befektetett szellemi munka anyagi megtérülése) gyakran kérdőjeles. Ez az anyagi bizonytalanság, a művészi pályakezdés „ugrás az ismeretlenbe” jellege kontraszelektív erőként működik, amely végső soron a kultúra színvonalát rontja – ezért van rendkívüli jelentősége a művészeti ösztöndíjaknak, köztük a Communitasnak, amelyek bizalmat szavaznak egy-egy fiatal alkotónak és ezáltal önbizalmat is gerjesztenek.

Az ösztöndíjas időszak rendkívül sűrű év volt a szakmai életemben. 2023. májusában – még végzős mesteri rendező szakos hallgatóként a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen, Bocsárdi László osztályában – Németországban, a hamburgi Deutsches Schauspielhausban dolgoztam rendezőasszisztensként Bodó Viktor rendező *Der Morgenstern* című előadásában, amely Karl Ove Knausgård norvég író magyarul *Hajnalcsillag* címen megjelent regénye alapján készült. A hamburgi Németország egyik legnagyobb és leggazdagabb színháza; elképesztő és nagyon tanulságos volt ilyen munkakörülmények között dolgozni, figyelni nemcsak a terek működését és profizmusát, hanem a munkaszervezés kultúráját is egy ekkora színházban, ahol az alkotói szabadság nagyon nagy fokú támogatással, ugyanakkor rendkívül kidolgozott szabályrendszerrel is találkozik, és ahol erős szakszervezet biztosítja azt, hogy a műszaki dolgozók és a színészek ne legyenek kiszígerelve, ne égjenek ki idő előtt. Úgy gondolom, ezt a fajta, az emberi méltóságot mindenek felett tisztelő, ugyanakkor nem bután ideologikus szemléletet érdemes volna meghonosítani a romániai és magyarországi színházakban is.

Nagy élmény volt olyan nagyszerű színészekkel együtt dolgozni, mint Ute Hannig, Lina Beckmann, Samuel Weiss és Michael Weber; és természetesen nagy élmény volt egy olyan rendező munkájába bekapcsolódni, mint Bodó Viktor. Sokat tanultam tőle szerkezetépítésről, színészvezetésről, színházi világításról – legfőképpen pedig rendezői attitűdről, nyugalomról, konfliktuskezelésről, tehát a színházi élet mindennapi emberi dolgairól. Úgy gondolom, hogy ez a projekt a lehető legjobb iskola volt nekem.

2023. júniusát mesteri disszertációm megírásával töltöttem, amelyek július elején védtem meg a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen. Témája eddigi két Gombrowicz-rendezésem (az egyetem negyedévében készült *Yvonne, Burgundia hercegnője* és az ötödéves korom elején a székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színházban készített *Operett*) kapcsán a groteszk működése volt.

A nyár folyamán többször is visszatértem Németországba: Hamburgban, Osnabrückben és Kölnben játszottuk a CHOREOS nevű nemzetközi formációval készített *Dream (E)scapes* című kórusszínházi előadásunkat (rendező: Lars Scheibner és Stephan Lutermann).

Az új színházi évad kezdete asszisztensi munkákkal, valamint saját új produkcióm, a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színházban bemutatott *Jégtorta* című előadásom előkészítésével telt. Augusztus végétől az október 6-ai bemutatóig asszisztenskedtem a budapesti Örkény Színházban, a szintén Bodó Viktor rendezte *Lidércek, Shaxpeare, Delírium* című előadásban; november 17-étől december 30-áig pedig Mohácsi János asszisztense voltam a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház *Illatszertár* című produkciójában. Az előbbiben főként az ensemble-játékról, az utóbbiban pedig a társulati improvizációról és a tömegjelenetek működéséről tanultam sokat, miközben fontos szakmai kapcsolatokra is szert tettem.

Összességében jó fél évig, 2023. nyarától kezdve folyamatosan zajlott a sepsiszentgyörgyi premierem előkészítése. A darab a Prológ-díjas fiatal szerzőpáros, Kovács Dominik és Kovács Viktor első drámája, a *Jégtorta* című fekete komédia volt. A szerzők vállalták a dramaturgi poszt betöltését is az előadásban, így nagyon szoros kapcsolatban voltam velük, amíg a szöveg előkészítése zajlott. Túlzás nélkül hónapokon keresztül formálódott a szöveg – mivel a téma (családon belüli hatalmi viszonyok, egy toxikus apa-lánya kapcsolat) személyesen fontos nekem, saját képemre formáltam és formáltattam a szöveget; nemcsak húztunk belőle, hanem sokat írtunk is hozzá. Októberben tíz napon keresztül zajlott a Tamási Áron Színházban egy előkészítő próbaszakasz, amelynek tanulságait azután beépítettük a szövegbe, így nyerte az el végleges formáját. Ennek a tíz napnak a végére már tudtam, hogy rendkívül jó munkának nézek elébe; nagy összhang volt a színészcsapattal éppúgy, ahogy a színház technikai és adminisztratív személyzetével és vezetőségével is.

A *Jégtorta* próbafolyamata januárban (tehát a marosvásárhelyi asszisztensi munkám után) folytatódott a Tamási Áron Színház Kamaratermében. A díszletet Theodor Cristian Niculae

UNITER debut-díjas díszlettervező, a jelmezeket Huszár Kató tervezte; a zenét Kónya-Ütő Bencével alkottuk meg, aki színészként is szerepelt az előadásban. Ritkán élek meg olyan közösségi szellemet, amilyenben ebben a próbafolyamatban részem volt; a színészeket is nagyon érdekelte az anyag, a stábben pedig nagy összhang uralkodott. Azt gondolom, rendkívül atmoszférikus, kaján, a sötétet és a világot egymás ellen jól kijátszó előadás született, amelynek a kritikusi fogadtatása is rendkívül pozitív volt. A premierre február 15-én került sor.

A sepsiszentgyörgyi premier óta új projektek előkészítésén dolgozom: MOOGARIN munkacímű koncepciómmal februárban elnyertem a budapesti Fővárosi Önkormányzat támogatását a STAFÉTA nevű színházi pályázat keretében, így októberben a budapesti Trafó Kortárs Művészetek Házának nagytermében lesz egy bemutatóm, amelyet két színésszel és hat énekessel készítek, és amelynek témája egy űrutazásos történeten keresztül az istenkeresés lesz. A 2025-ös Bartók Tavaszra Balogh Máté zeneszerzővel és Fehér Renátó költővel készítünk elő egy produkciót *Tél, avagy a fal füle* címen, amely reményeink szerint a Zeneakadémia Solti Termében kerül majd bemutatásra. Ezen kívül nagyon bízom abban, hogy további rendezői lehetőségek várnak rám Románia területén – az az igazság, szívesebben élek és dolgozok itt, mint Magyarországon.

A következő hetekben, 2024. április 20-ától kezdve ismét a németországi székhelyű CHOREOS társulattal készítünk egy új előadást *Essence* címen, amelyben ezúttal rendezőasszisztensként veszek majd részt.

Remélem a beszámolómmal meggyőzte Önöket arról, hogy a Communitas Alkotói Ösztöndíj jó helyre ment. Nagyon hálás vagyok a támogatásukért, amely egy éven keresztül segített nekem dolgozni a magyar kultúráért és – bízom benne, végső soron – azért, hogy a világ egy jobb hely legyen, mint amilyen ezen produkciók és az általuk az emberekre gyakorolt hatás nélkül lenne. Ha így van, akkor már nem éltem és dolgoztam hiába.